

Gruppefoto Shinjinbukan

Jimmy Mora, Shinjinbukan

"Ti er karate, men

Af Jan Dam, Karateafdelingen PI

Fotos: Jakob Brandenhoff og Kim Blankensteiner

Sådan siger Onaga Yoshimitsu Sensei, der med sine 75 år er den sidste anerkendte mester af den oprindelige og ægte okinawanske karate, Ti. Hæft dig endeligt ved overskriften, for den bruger jeg de næste par sider på at forklare. Onaga Yoshimitsu Sensei, har ikke selv givet sig titlen som "den sidste mester af Ti", det har det japanske kulturministerium, så det må antages, der kan være noget om snakken. Hvad er Ti så, kan man spørge sig selv? Ryu Kyu øgruppen består af over 100 små øer, herunder hovedøen Okinawa, der med sin placering på skillelinjen fra det østkinesiske hav til Stillehavet, udgjorde et centrum for handel imellem en lang række lande i den sydøst asiatiske region.

Blandt andet på grund af dybvandshavnen i byen Tomari, var det muligt for Japan, Siam, (Thailand), Taiwan, Vietnam og det sydøstlige Kina at handle indbyrdes på Okinawa, der udgjorde en "mellemstation", uden nødvendigvis at være nødt til at sejle hele den lange vej imellem deres respektive lande. På øgruppen havde de indfødte deres helt egen kampkunst. Denne var kendt som "Te" eller "Ti", hvilket slet og ret betød "hånd". I særdeleshed kineserne, havde man et fremragende forhold til. I 1392 grundlagde kineserne et mindre bysamfund i havnebyen Naha, (hovedstad på Okinawa i dag). Dette bysamfund blev kendt som "Kumemura", eller på den lokale okinawanske dialekt "uchinaguchi", Kuninda. Kumemura bestod primært af fremtrædende kinesere, i person af diplomater og militær attachéer. Disse mennesker havde deres form for kampkunst, Quan Fa, med til Okinawa, i vesterlandsk terminologi kendt som Kung Fu.

Stilarterne var typisk af sydøst kinesisk oprindelse, og mest fremherskende var såkaldt "Munkeboksning", "Trane Kung-fu" og "Tiger Kung-fu".

I årene der fulgte efter opførelsen af Kumemura, forgik der en egentlig vidensdeling i kampkunst imellem kineserne og okinawanerne. Kinesiske militære attachéer, underviste okinawanske adelsfolk, den såkaldte Peichin klasse, i kinesisk kampkunst, og den indfødte kampkunst Ti (Te), begyndte at blive blandet op med kinesisk kung-fu. Holdningen var, at alt der kom fra Kina var fint og prestigefyldt. En ung mand af adelig byrd, fik eksempelvis typisk en del af hans uddannelse på det kinesiske fastland. De "stilarter" der opstod på Okinawa som resultat af sammenblandingen af Ti og Kung Fu, blev typisk opkaldt efter de byer man praktiserede dem i. Man talte om "Shuri-te", efter den daværende hovedstad Shuri, "Naha-te" og "Tomari-te".

Fællesbetegnelsen for kampkunsten blev "Kinesisk hånd", der udtaltes "Kara-te".

Ligesom en "hane" på dansk kan være en del af et skydevåben, et stykke fjerkræ på landet eller noget der kommer vand ud af, kan "Kara" også betyde forskellige ting. De skrifttegn, man oprindeligt skrev "kara" med, betød "kinesisk". Senere skulle man komme til at skrive "kara" med andre skrifttegn, hvilket ændrede betydningen til "tom", således at kara-te kom til at betyde "tom hånd", frem for "kinesisk hånd". I 1609 tabte Shimazu klanen kampen om shogunatet i Japan, til Tokugawa klanen. Ovenpå dette, blev Shimazuerne forvist til Okinawa, som de besatte. Okinawanerne blev tvunget til at indgå i et tribunalt samarbejde, dels med Shimazuerne, dels med Tokugawa

karate er ikke Ti"

klanen i Japan, dog uden man fratog Okinawa deres suverænitet og tribunale samarbejde med Kina. Havde man valgt at annektere Okinawa som en egentlig provins under Japan på dette tidspunkt, havde det betydet sikker krig med Kina, og det var man ikke interesseret i.

I 1879 blev Okinawa endeligt annekteret, som det 47. præfekturat under Japan. Der har aldrig været de bedste relationer imellem Kina og Japan, og da betydningen af skrifttegnende for karate, "kinesisk hånd", krænkede japanerne, valgte man i første halvdel af 1900 tallet at "karate" fremover skulle skrives med skrifttegn, der ændrede betydningen af "kara" fra "kinesisk" til "tom", hvilket ville betyde, at kara-te fremover kom til at betyde "tom hånd". Dette kunne japanerne leve med.

Visse kræfter på Okinawa ønskede at stå sig godt med den japanske besættelsesmagt, og man foreslog derfor en implementering af karate i folkeskolerne, således at de okinawanske drenge kunne vokse op og blive dygtige soldater i den japanske hær. Karaten blev implementeret i skolesystemet, men ideen med at frembringe dygtige soldater, slog aldrig rigtig an. Den japanske hær havde simpelthen ikke tiden til at vente på, at børnene voksede op til at blive soldater. Da karaten blev implementeret i de okinawanske folkeskoler, blev mange teknikker og tilgange i omfortolket, således at karaten blev mindre farlig, end det havde været tilfældet tidligere.

Den oprindelige Ti, og senere kinesisk påvirkede karate, var designet til at slå ihjel – den var simpelthen livsfarlig og udgjorde et redskab fra en tid, hvor man havde behov for at kunne forsvare sig imod en overfaldsmand, eller den japanske besæt-

telsesmagt. Nu skulle man undervise børn, og det med formålet at skabe sunde, raske og stærke emner unge mennesker. Det gik ikke an, at ungerne rendte rundt, og slog hinanden ihjel i skolegården, så de traditionelt set meget farlige teknikker blev fjernet eller omfortolket, til en form for "sikker" skolekarate. Det var denne karate, der i starten af 1920'erne kom fra Okinawa til Japan, og derfra udviklede sig til en lang række af de sports karate former man ser i dag.

Så kom vi igennem en lang, historisk gennemgang af karatens udvikling, alt for at komme frem til det egentlige, nemlig "hvad er Ti?" og hvad mener Onaga Sensei med ordene der udgør overskriften:

"Ti er karate, men karate er ikke Ti".

Med udgangspunkt i ovenstående, er det tydeligt hvad Onaga Sensei mener. Ti er den ægte, og uforfalskede okinawanske karate. Den karate, der er fremherskende i dag, har været igennem en udvikling over nogle hundrede år, hvilket har betydet at karatens karakter har ændret sig på stort set alle punkter. Som repræsentant for den første, og mest oprindelige form for karate på Okinawa, er Ti ikke "til pæn brug", og kan derfor ikke anvendes til stævner. Ti er designet som særdeles effektivt selvforsvar, og skal derfor behandles med stor forsigtighed!

Det er imidlertid stort set umuligt at komme til at lære Ti. Der er ganske få mennesker tilbage i verden, til hvem de oprindelige, okinawanske kampkunst traditioner er blevet nedarvet, og de værner om deres hemmeligheder. Således havde karateafdelingen igennem et par år forsøgt at få "slået hul" igennem til en af »

Artis og Jan

Onaga Sensei's elever, Jimmy Mora Sensei. Jimmy Mora Sensei i mange år, som såkaldt "uchi deshi",

dvs. en elev der bor i mesterens hus. Her lærte han dels traditionel Shorin ryu karate, dels den oprindelige Ti. I dag har Jimmy Mora Sensei 5. dan i de førnævnte discipliner og har oprettet en såkaldt Chibu, dvs. en gruppe af træningssteder (dojoér) under Onaga Senseis "Shinjinbukan".

Jimmy har sin hovedafdeling i New York, USA – men derudover også en afdeling i Tyskland, Frankrig, Letland, Israel, Spanien og Italien. At blive "optaget" i Onaga Sensei's organisation Shinjinbukan, er meget vanskeligt. Man kan ikke anmode om at blive optaget, man bliver slet og ret valgt ind og inviteret til at være medlem af "familien". Det var derfor også til stor glæde for karateafdelingen, at Jimmy Mora Sensei indvilligede i at komme til Danmark og undervise i Ti – det tog kun to år at overbevise ham. Der blev aftalt, at han skulle komme og afholde en vinterlejr af tre dages varighed i begyndelsen af marts måned. Hvis han syntes, karate afdelingen var noget for Shinjinbukan, og karate afdelingen omvendt syntes Shinjinbukan var noget for dem, da skulle der arrangeres en forårslejr – også af tre dages varighed, og dette allerede i april.

Det blev til 3 fantastisk spændende dage med Jimmy Mora Sensei i marts, hvor karatens dybeste og oprindelige rødder blev udforsket. For karateafdelingen var det en fantastisk rejse tilbage i karatens historie, hvor en dybde og baggrund, bagom den karate, der praktiseres i dag, åbnede sig. Alle var enige om, at forståelsen og fortolkningen af mange af de ting, vi går og arbejder med, blev dybere – eller måske endda ændrede sig – og vi således fik en inspiration i vores daglige træning, der kunne arbejdes videre med. Med afslutningen af vinterlejren, blev der holdt en lille diplomoverrækkelse. Jimmy Mora Sensei havde aftenen i forvejen, på foranledning af Onaga Sensei, interviewet karateafdelingens chefinstruktør, politiassistent Jan Dam i tre timer. Dette er helt normalt, når Shinjinbukan ser sig om efter nye emner til "familien", og der bliver spurgt ind til stort set hvad som helst. Interviewet mundede ud i, at Jan Dam sensei blev optaget som direkte elev i Ti, under Jimmy Mora Sensei, hvilket Jimmy forkyndte for karateafdelingen i forbindelse med ovennævnte diplomoverrækkelse.

Fem uger gik, og så kom Jimmy Mora Sensei tilbage til Danmark for at afholde forårslejren. Planen med forårslejren var at bygge videre på de færdigheder og basis principper, der var blevet indlært og studeret på vinterlejren. Jimmy Mora Sensei var imidlertid ikke alene denne gang, han havde taget den lettiske forsvarsminister med. Artis Pabriks er forsvarsminister i Letland, men bortset fra dette også medlem af "Shinjinbukan" familien. Artis holder 3 dan i Shorin ryu og Ti, og driver Shinjinbukans afdeling i Letland, som elev under Jimmy Mora sensei. Da Artis havde været på officielt besøg i Danmark, valgte han at forlænge besøget med et par dage for at træne sammen med karateafdelingen og lære Jimmy Mora sensei's nye elev, Jan Dam sensei, at kende.

Fredag aften kom Jimmy for sent frem, på grund af problemer med flyafgangen, men forsvarsministeren sprang til og gav en forrygende træning, dybt forankret i de gamle og antikke principper i Ti. Det skulle vise sig at Artis var en dygtig underviser, og hans embede som politiker og forsvarsminister var tydeligt at mærke. Artis var vant til at tale til grupper af mennesker, og vant til at optræde myndigt og overbevisende, det kunne ingen være i tvivl om, og det blev aftalt, at han fremover i forbindelse med diverse besøg i Danmark vil træne med karateafdelingen, ligesom karateafdelingen vil besøge ham og hans elever i Letland.

Allerede dagen efter var Jimmy på banen. Han var i mental topform, og lørdag og søndag kom til at byde på i alt 12 timers knaldhård træning plus det løse, hvor karateafdelingen i den grad blev udfordret på stort set alle områder. Nu, hvor der indtil videre er afviklet to lejre med Jimmy Mora sensei og Shinjinbukan, har karateafdelingen valgt at fortsætte samarbejdet og indgå i et egentligt tilhørsforhold fremadrettet. Det vil fremover blive til mange lejre og fællestræninger fordelt på primært Danmark, Tyskland, Letland og Frankrig. Karateafdelingen føler sig ualmindelig heldige over, at vi som den eneste karateklub i Danmark får muligheden for at studere den oprindelige Ti og inkorporere, hvad vi lærer i vores karate.

Karateafdelingens navn er "GentenKarateJutsu".

Genten er en japansk verbum, der betyder "Back to basics". Det føler vi til fulde, vi forfølger med det mangeårige studie af "Ti", der vanker forude. Med denne artikel ønsker karateafdelingen alle bladets læsere en god sommerferie, vi vil blandt andet bruge den på at tage sydpå, og studere endnu mere Ti!